

Jumalateenistus Nõos K, 14.02.24 kell 18.00, palvapäev

Lektsioonid: 2Pt 1:1–11; Mt 6:16–21

Pihikõne: peapiiskopi karjasekirja alusel

Jutlus: Jl 2:12–17

Laulud: 63 (1–3); 473 (1); 218 (1–3, 4); 473 (2–3); 474; 64 (1–5)

Aga veel nüüdki ütleb Issand: Pöörduge minu poole kõigest südamest, paastudes, nuttes ja kurtes! Käristage lõhki oma süda, aga mitte oma riided, ja pöörduge Issanda, oma Jumala poole, sest tema on armuline ja halastaja, pika meelega ja rikas heldusest, ja tema kahetseb kurja! Kes teab, vahest ta pöördub ja kahetseb ja jätab enese järele õnnistuse, nii et te saate tuua roaohvrit ja joogiohvrit Issandale, oma Jumalale? Puhuge sarve Siionis, pühitsege paastupüha, kutsuge kokku pühalik koosolek! Koguge rahvas, pühitsege kogudust, tooge kokku vanemad, koguge lapsed ja imikud, peigmees tulgu välja oma toast ja pruut oma kambri! Eeskoja ja altari vahel nutku preestrid, Issanda teenrid, ja öelgu: Säasta, Issand, oma rahvast, ja ära anna oma pärisosa teotuseks, paganaile pilgata! Miks peaks rahvaste seas öeldama: Kus on nüüd nende Jumal?"

Prohvet Joeli raamat on ehk enam tuntud kahe teema poolest. Apostel Peetrus tsiteerib oma nelipühijutluses Ap 2:16–21 justnimelt Joeli raamatut, põhjendades, mis on juhtunud ootamatult Pühast Vaimust hingestatud Jeruusalemma kogudusega. Jl-s on kirjas prohvetlik ettekuulutus Püha Vaimu väljavalamise kohta.

Teine tuntud teema Jl-s on sünge Issanda päeva ettekuulutus, millega seoses on tänaseks palvapäevaks valitud ka jutlusealune kirjakoht. Selle Issanda vihapäeva võrdpildiks on siin Iisraeli rahvast tabava ulatusliku looduskatastroofi kirjeldus: rohutirtsude nuhtlus ja põud koos tulekahjudega, mis on hävitanud kogu taimestiku. Katastroofi ulatus on nii suur, et pole võimalik isegi enam templis Jumalat teenida. Jl 1:9 on selle kohta öeldud: „Roa- ja joogiohver on kadunud Issanda kojast, preestrid, Issanda teenrid, leinavad.“

Joeli raamatu puhul on huvitav see, et kogu raamatus pole mainitud põhjust, mille pärast Iisraeli rahvast selline nuhtlus tabama peaks. Jah, selle põhjuse võib ju lihtsasti tuletada mujalt VT-st: rahvas pole olnud oma Jumalale truu: teenib ebajumalaid, kiusab ligimesi, otsib sõjalist abi maiselt suurvõimudelt, aga mitte Issandalt. Kuid Joeli raamatut lugedes torkab ikkagi silma, et seda põhjust pole siin mainitud.

Kas võiks see tähendada seda, et katastroofidele ei tasugi otsida ratsionaalset põhjust? Miks tekivad maavärinad ja vulkaanipursked? Miks kliima tänapäeval soojeneb, suvel on põuad ja talvel temperatuur kõigub enneolematul kombel? Miks eestlaste arv väheneb ja eesti rahvas vananeb? Miks on meie turvalises Euroopas juba kaks aastat sõda? Miks on sõda puhkenud Iisraelis? On inimesel üldse nende asjade vastu midagi teha?

Issand ütleb Js 55:8: „Aga minu mõtted ei ole teie mõtted, ja teie teed ei ole minu teed.“ Meie ei tea lõpuni, mispärast me peame kannatama, kas üksikisikuna, rahvana või inimkonnana. Nii nagu vaga mees Iiob ei teadnud, miks on teda tabanud kõik need rängad õnnetused, mille käigus ta kaotas oma lähedased, vara, au ja tervise.

Kuid Issanda nimel kuulutatavat prohvetit tasub võtta igal juhul tõsiselt: ajalugu on näidanud, et tal võib õigus olla. Häda on ainult selles, et prohveti kaasaegsed inimesed ei või teada, kas tegu on õige või vale prohvetiga. Seda näitab alles tulevik. Seepärast on prohveti sõnade kuulda võtmine alati risk: kas Jumal tõesti tahab seda või mitte?

Pealegi lisandub ka n-ö kodukoha prohveti sündroom. Jumala Poeg Jeesus ju õpetas Jumala tahtmist ka oma kodukohas Naatsaretis, kuid teda ja tema perekonda ammusest ajast tundvad inimesed ei uskunud teda. Mispeale Jeesus ütles oma kuulsal lausel (Lk 4:24 järgi): „Tõesti, ma ütlen teile, ükski prohvet ei ole tunnustatud oma kodukohas.“

Seepärast on meelega parandus Jumala ees igal juhul otstarbekas, kui mõni prohvet meid selleks üles kutsub. Võib-olla on Jumal juba vihakarika väljavalamiseks valmis pannud ja vaid prohveti poolt innustatud siiras meelega parandus võib selle ära hoida?

Nii nagu on kirjas prohvet Joona raamatus. Ka seal kuulutab prohvet suurele Niineve linnale peatset hävingut. Prohvet ise ei usugi, et suur ja patune linn tema sõnu kuulda võtab. Ent läheb siiski teisiti. Kui prohveti kuulutus jõudis Niineve kuningani, siis tärkas temas meelearandus. Ta kattis end kotiriidega, istus tuha peale ja lasi kõigile alamaile kuulutada (Jn 3:7–9): „Inimesed ja loomad, veised, lambad ja kitsed ärgu söögu midagi, ärgu käigu karjas ja ärgu joogu vett, vaid nad katku endid kotiriidega, inimesed ja loomad, ja hüüdku võimsasti Jumala poole ja igaüks pöördugu oma kurjalt teelt ja vägivallast, mis nende käte küljes on! Kes teab, vahest Jumal pöördub ja kahetseb, pöördub oma tulisest vihast, nii et me ei hukku.” Ja teatavasti Jumal kahetseski kurja, mida ta oli lubanud Niineve linnale teha, ega hävitanud linna.

Kas oleme päris kindlad, et meie aja ühiskondki pole omast kohast sarnane suure ja patuse Niineve linnaga? Elame ju, nagu tänapäeval tihti öeldakse, segasel ajal. Üks asi on sõda Euroopas, millest oleme juba kahe aasta jooksul iga päev kuulnud. Kuid teine, palju keerulisem teema on meie riigi ja rahva jätkusuutlikkus. 30 aastat tagasi oli rahvas ühtne: kõik teadsid enam-vähem, mida nad tahavad ja see tahtmine läks enam-vähem kokku rahvajuhtide tahtega. Nüüd need asjad enam nii selged pole. Kust need vaimsed lõhed pärit on, ei tea. Nii nagu ei ütle prohvet Joel, miks on Iisraeli laastanud rohutirtsud ja põud.

Nõnda peaks eesti rahvaski pühendumaa meelearandusele. Nagu ütleb prohvet: kes teab, vahest Issand pöördub ja kahetseb ning ei nuhtle rahvast!

Ent kuidas seda korraldada? Kuidas jõuda selleni, et eesti rahvajuhid tõesti kuulutaksid välja üldrahvaliku palvepäeva ja rahvas tuleks sellega kaasa? See kõlab lausa utoopiana. Võib-olla oli see veel võimalik enne II ms, mil suurem osa Eesti elanikke olid kristlased. Ent tänapäeval?

Eile oli siin kirikus eesti eurolaulja ja noorte hulgas armastatud solisti Stefani kontsert. Kirik oli rahvast nii täis, et palju juurde polekski mahtunud. Isegi jõuluõhtul pole nii palju rahvast olnud. Ehkki muusika polnud vaimulik, me kontserdi algul siiski tõusime ja palusime Jumalat.

Tahan öelda seda, et kui on üleskutsuja, siis usun, et rahvas tuleb kaasa ka tänapäeval. 1994. aasta üldlaulupeol esitas ühendkoor Urmas Sisaski „Eesti missa“, sest laulupeo korraldajad olid selle kavva pannud. Võib-olla õnnestuks midagi sarnas teha ka järgmisel üldlaulupeol 2025? Kuid kas leidub julgeid eestvõtjaid. Ja kui ei leidu, siis mida kardetakse?

Õnneks korraldab meie luterlik kirik igal aastal palvepäeva – muidugi lisaks pihitalitusele pühapäevastel jumalateenistustel ja patukahetsemisele muudel juhtudel. Rääkimata vabakogudustest, kelle jaoks üleskutse erinevaile meelearandusaktioonidele on palju sagedasem kui meie kirikus.

Ja isegi kui keegi ütleb, et reaalselt ohtu meie riigile ja rahvale praegu polegi, siis Jumala ette on meelearanduses põhjust tulla alati. Seda tegi ju n-ö profülaktika mõttes ka vana mees Iiob, kes tõi igal hommikul oma poegade eest põletusohvreid, sest ta polnud kindel, kas pojad pole mitte Jumala vastu pattu teinud. Jah, Iiob nägi sellele vaatamata näguripäevi. Kuid, nagu teame, ta sai lõpuks Jumalalt õiguse. Ja kes teab, kui ta poleks olnud alati vana, kas Jumal oleks talle lõpuks õiguse kinkinud?

Seepärast on prohvet Joeli sõnad tänases kirjakohas väga aktuaalsed: „Pöörduge minu poole kõigest südamest, paastudes, nuttes ja kurtes!“ Paastumise asemel tuleks aga muidugi silmas pidada, et tegu poleks välise märgiga, vaid südamesttuleva kahetsusega. Issand ütleb: „Kärstage lõhki oma süda, aga mitte oma riided ...!“ Kui kahetseme meie, siis kahetseb ka Jumal. Muidu mitte.

Keegi meie ühiskonnas ja, laiemalt, õhtumaises, kristlikul alusel seisvas ühiskonnas ärgu arvaku, et Jumala ees meelearandust pole tarvis. Seepärast peab vähemalt kirik kasutama palvepäeva ja ka täna algavat kannatusaega tõepoolest selleks, et kõigi eest palvetada. Sest kõik on pattu teinud: noored ja vanad, mehed ja naised, haritud ja harimatud, rikkad ja vaesed, poliitikud ja akadeemikud, õpilased ja õpetajad. Võib-olla loobub Jumal meie rahva ja õhtumaiste kristlike rahvaste peale vihakarikat välja valamast?

Õnnistatud tuhkapäeva, palvepäeva ja Kristuse kannatusaja algust sulle, kallis kogudus!

Aamen.